DAGENS NYHETER.

En utskrift från Dagens Nyheter, 2021-11-22 09:25
Artikelns ursprungsadress: https://www.dn.se/arkiv/vetenskap/kronikan-hans-bergstrom/

VETENSKAP

KRÖNIKAN/HANS BERGSTRÖM

PUBLICERAD 2002-06-09

Inget kommunalråd har längre till regering och riksdag än jag, lär Mats Hulth ha yttrat när han var finansborgarråd i Stockholm.

Hulth formulerade en paradoxal sanning. Landet i övrigt betraktar med avund Stockholm som den nationella maktens centrum. Men Stockholm självt är maktlöst i detta centrum.

Exemplen är otaliga på hur Stockholm inte kan hävda sig hos regering och riksdag. Trafiken och skatteutjämningen är två av dem. En Öresundsbro är byggd, med 7 000-8 000 fordon som passerar varje dag. En Högakustenbro är också byggd, med 4 000 bilar per dag. Men att få statens hjälp att lösa problemet med Centralbron, där 130 000 bilar passerar en vanlig dag, tycks omöjligt. Sammantaget kör 320 000 bilar om dagen över de fyra Stockholmsbroarna från söder. En tvärgata i Stockholm, säg Högbergsgatan eller Norrtullsgatan, har mer daglig trafik än Öresundsbron, Valhallavägen sex gånger så stor trafik.

Men med visst undantag i form av 25 procent i stöd till byggandet av Norra länken har det mesta låst sig. Åtta friska miljarder för Citytunneln i Malmö går bra, gigantiska investeringspengar för Botniabanan likaså. Tanken att Stockholm skulle få sin rimliga del av de statliga vägpengarna är däremot riksdagen totalt främmande. Att få bort "getingmidjan" till Centralen borde kunna betraktas som ett nationellt intresse, men det verkar inte hjälpa.

Skatteutjämningen är viktig, den främsta anledningen till att åldringsvård och skolor håller så lika standard över landet. Men varje faktor har beräknats så att Stockholm inte ska få stöd för sina extra kostnader. Landsting får extra utdelning om de har hög andel av vissa dyra sjukdomar - men just de sjukdomar som har särskild övervikt bland stockholmare, aids och psykiatri, ingår inte i beräkningen.

Anna Wersäll på Stockholms handelskammare ger fler exempel: Stockholms skolor har extra kostnader för dels dyra lokaler i huvudstaden, dels många barn med annan språkbakgrund än svenska. Ersättningen till skolorna är likväl lika över landet (dock att Haparanda för extra pengar för det tvåspråkiga Tornedalen). Kommuner med många resekilometer i hemtjänsten får extrapengar, men inte en stad där det på grund av trafiken tar lång tid för hemtjänsten att förflytta sig.

Varför är Stockholm så utan makt i maktens centrum

I varje land finns en spänning mellan huvudstaden och övriga landet. Inflyttningen till huvudstaden får på många håll förklara

egna problem. Beslut i huvudstaden betraktas som byråkratiska påfund. Impulser från huvudstaden ses som lite kulturellt farliga.

"Regionalpolitik" för "drabbade bygder" anses solidarisk och fin. Utvecklingspolitik för en redan rik region har inte samma politiska status. Många av oss som bor i Stockholm har samtidigt stark förankring i bygder utanför storstaden.

Men härtill kommer också rena politiska maktförhållanden i Sverige. När kollektivanslutningen avskaffades inom det socialdemokratiska partiet föll Metallettans många medlemmar bort. Skogslänens styrka ökade på partikongresserna. Företrädarna för andra län än Stockholm är ofta kommunalpolitiskt förankrade och ser det som viktigt att företräda sin region. Ombud från Stockholm är oftare allmänpolitiker och utrikesintresserade.

Statsministern har sin bakgrund bland landsortens kommunalråd och sitt hem i Malmö. Den allians han strävar efter är med småorternas och landsbygdens parti, centern. För detta parti är "regionalpolitik" själva kärnan.

Ulf Adelsohn, Peter Egardt, Roland Larsson och Anna-Greta Leijon har nu bildat organisationen Stockholmsfrämjandet. Syftet är att nationellt höja kunskapen om Stockholms förhållanden och betydelse samt bidra till att minska de negativa atttityderna till Stockholm.

Det nya främjandet behövs. Uppgiften borde inte vara hopplös. I denna jubileumsvecka påminns vi om ännu en paradox: svenskarna äls-kar att besöka samma Stockholm som de också har för vana att förtala.

Hans Bergström

hans.bergstrom@dn.se

TEXT

BERGSTRÖM-HANS

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt